

Verhaal van de dag

Minister Kamp wil de verplichte gasaansluiting laten vervallen en nieuwe huizen niet meer aansluiten, werd vorige week bekend. Ook in Leiden staat verwarming van wijken volop in de aandacht. Welke wijken gaan 'van het gas af', komt de stadswarmte vanuit de Rotterdamse haven er wel en wat zijn de alternatieven?

Lokale warmte benutten is ook goed mogelijk

De Eon-centrale aan de Langegracht levert stadswarmte voor een deel van Leiden maar moet binnen een paar jaar sluiten.

HIELCO KUIPERS FOTOPRODUKTIES

Verhaal van de dag

Stevenshof en Roomburg willen af van monopolie

Alternatieven voor de Leidse stadswarmte

Willemijn Sneepe
stadsredactie@leidschdagblad.nl

Leiden ✶ De gasgestookte Eon-centrale aan de Langegracht levert stadsverwarming voor een deel van de Leidse huishoudens en maakt daarbij ook energie. Maar de gas-kosten zijn erg hoog en elektriciteitsopbrengsten laag. Tegen 2020 moet het complex daarom sluiten. De 'warmterotonde' uit de Rotterdamse haven is een alternatief, maar zeker niet het enige. De 43 kilometer lange pijp met restwarmte moet, via Heineken en de kassen bij Pijnacker, al per 2019 13.000 Leidse huishoudens en 200 bedrijven gaan voorzien. In 2015 tekenden de duurzaamheidswethouders van Leiden (Frank de Wit) en Rotterdam (Pex Langenberg) daarover een overeenkomst. Omdat Rotterdam en Den Haag geen warmte van kolencentrales willen leveren de leiding alleen restwarmte van andere bedrijven en aardwarmte (geothermie).

Maar dat de warmteleiding tot aan Leiden komt staat niet vast, ondanks stellig geschreven berichten. Pas komende zomer valt het besluit. Het college zet graag door, maar toestemming van de raad en investering van onder meer Nuon en de provincie zijn noodzakelijk. Het plan moet daarvoor budget-neutraal zijn ten opzichte van alternatieve warmte-opwekking. De Rotterdamse restwarmte zou goedkoper zijn dan de Leidse Eon-centrale (waar geld bij moet) en levert milieuvoordeel op, met name wanneer er meer oude wijken met nu nog cv-ketels aangesloten worden. Ook de gemeente zet daarop in: „De eerste berekeningen laten zien dat we met de komst van de leiding de emissie van circa 90.000 ton CO₂, 50 miljoen kubieke meter aardgas en 70 ton stikstofoxiden besparen.”

Klinkenbergerplas
Frank ter Beek van burgergroep Energiek Poelgeest spreekt met Nuon over zijn lokale alternatief: warmtepompen in de diepe Klin-

kenbergerplas. Daarvoor ligt een ver uitgewerkt idee, dat de interesse heeft van het energiebedrijf. „Maar voorlopig wil Nuon niet actief meedenken tot zij besloten hebben of de warmterotonde financieel haalbaar is of dat ze voor alternatieven gaan.” De gemeente Leiden heeft als achtervang het terrein van de vroegere vuilverbranding aan de Gabriël Metzstraat gereserveerd voor een eventuele hulpwarmtecentrale. Lokale warmtewinning is dan ook goed mogelijk, weet onderzoekster Anne Marieke Schwencke. „Je kunt gericht zoeken naar lokale bronnen om te benutten. Zo maak je met een wijk of buurt een kleiner 'warmtenet', dat aansluit op het stadsnet.” Schwencke onderzocht het idee voor de Klinkenbergerplas. Ze concludeert: 'grof gezien is het in elk geval niet technisch ónhaalbaar'. „Ook de afvalwaterzuivering bij de Merenwijk kan interessant zijn”, weet ze. „Je moet heel serieus kijken naar zulke kleinere opties.” De gemeente Leiden beaamt 'ge-

bedsgericht te zoeken naar het meest geschikte alternatief voor als we tegen 2050 geen aardgas meer gebruiken.' Warmtenetten, volledig elektrisch, of met biogas.

'Bizarre' posten

Stadsverwarmingswijken Stevenshof en Roomburg juichen alternatieven toe. Zij betalen gemiddeld een stuk meer dan gasgestookte huishoudens. Volgens landelijke regels mag een burger niet meer kwijt zijn aan gasgebruik plus vastrecht dan een gewone gasaansluiting, maar de 'wettelijke rekenregels' maken dat veel gebruikers wel duurder uit zijn, zo schrijven de twee buurtverenigingen. De website Gaslicht.com rekende voor dat omgerekend een bedrag van 60 tot 75 cent per kubieke meter geldt voor huizen op stadsverwarming. Bij een gewone gasaansluiting is dat - met belastingen - zo'n 22 cent per kub. Het onderwerp staat volop in de belangstelling, ook door de nieuwe aanstaande herziening van de Warmtewet.

Peter Segaar is zo'n huurder in de Stevenshof. „Al in 2005 signaleerde ik dat er bizar hoge posten op mijn energienota stonden.” Zelf heeft hij een heel laag verbruik, vijf keer minder dan gemiddeld. Dat maakt het vastrecht, het bedrag dat gebruikers van gas, water en elektra betalen ongeacht hun verbruik, in verhouding enorm. Daarom moet er een apart tarief voor kleingebruikers komen, vindt hij.

Geen keuze

Bovendien heeft hij geen keuze tussen verschillende aanbieders, zoals huishoudens met gas. „De nieuwe warmtewet van 2014 moest burgers beschermen tegen het monopolie van stadswarmte”, hekelte Segaar. „Maar de kosten zijn nog ruim twee keer zo hoog geworden.” Die monopoliepositie van stadswarmte stuit ook de Leidse fractieleider Gijs Holla van de PvdA tegen de borst. „Met een akkoord voor de warmteleiding leggen we vast wat huurders betalen. Het lijkt mij een slechte zaak als we worden overgeleverd aan

Nuon. Tot nu toe betaalt wie de Leidse stadsverwarming afneemt 200 tot 300 euro per jaar meer dan anderen. Als dat niet anders wordt gaan we liever voor alternatieven.” Wat zowel Segaar als Holla dwarszit is dat hoge vastrechten 'totaal geen aanleiding geven tot besparing'. Afkoppelen van stadswarmte kan. Dat deed de serviceflat Schouwenhove, die een eigen warmtecentrale nam (zie kader). Maar voor individuele huurders is dat lastig. Zij moeten ofwel hun corporatie overtuigen een alternatief te kiezen of bij verhuizing de oorspronkelijke staat herstellen. Het liefst zien de bewoners van de Stevenshof en Roomburg dat de sluiting van de Eon-centrale aanleiding geeft om 'eindelijk een keer te kunnen kiezen' tussen stadsverwarming of een alternatief. Bijvoorbeeld een collectieve warmtevoorziening voor de buurt of een warmtepomp, en niet automatisch overgaan op de Rotterdamse restwarmte. Segaar: „Ik ben tegen mijn zin gebonden aan een fossiele infrastructuur.”

Schouwenhove: eigen warmte

Serviceflat Schouwenhove nabij de Plesmanlaan was voorzien van stadswarmte maar is sinds 2015 overgegaan op een eigen warmtesysteem dat 'tienduizenden euro's per jaar' goedkoper blijkt. Directeur Annelies de Koning: „Wij hadden geen keuze in tarieven voor onze verwarming. En we zagen dat er veel zuiniger systemen zijn dan stadsverwarming”. De flat gebruikt nu gaswarmtepompen van het merk Remeha. Zo'n warmtepomp haalt energie uit de buitenlucht en zet dit om in warmte voor het verwarmings-systeem. Door gebruik te maken van de omgevingswarmte heeft hij een hoger rendement en gebruikt minder gas dan normale ketels. „En we zijn nu vrij in de keuze van de energieleverancier”, stelt de Koning. „Wie wil zien hoe zo'n systeem eruit ziet, mag graag eens komen kijken.”

Gaswarmtepompen EIGEN FOTO

Het gebouw gebruikt daarnaast zonnepanelen voor de verwarming van water en heeft een 'sedum'-groendak dat isoleert. Ook het leveren van energie of warmte aan omliggende huizen kan voor de flat interessant zijn, volgens de directeur. „De apparatuur is nu niet berekend op het doorverkoop van warmte, maar we blijven steeds scherp op nieuwe mogelijkheden”, aldus de Koning.